

Oslo tingrett
Via Aktørportalen

Oslo, 6. mars 2024
Sak nr.: 10589-507
Dok.nr.: 6DZLNQ6CFDSA-1000408783-137
Ansvarlig advokat: Jon Wessel-Aas

FELLES ERKLÆRING OM PARTSHJELP
TIL
OSLO TINGRETT

Sak nr.: [sak nr.]

Saksøker 1: Stiftelsen Tinius v/styrets leder, org.nr. 976 472 667
Olav Vs gate 5, 0161 Oslo

Saksøker 2: Tom Erik Thorsen
Dalsbottenlia 8, 3726 Skien

Partshjelpere:

1. Norsk Redaktørforening
2. Norsk Presseforbund
3. Norsk Journalistlag
4. Mediebedriftenes Landsforening
5. Den norske Forleggerforening
6. Norsk Pen
7. Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening

Prosessfullmektiger for alle: Advokat Jon Wessel-Aas og advokat Emanuel Feinberg
Advokatfirmaet Glittertind AS

Rettslig medhjelper: Advokatfullmektig Elmira Oshnavie
Advokatfirmaet Glittertind AS

Saksøkt: Staten v/Forsvarsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Prosessfullmektig: Foreløpig ingen

Saken gjelder:

Vilkårlig og ulovlig digital masseovervåkning og bulkinnsamling av elektronisk kommunikasjon, etter etterretningstjenesteloven.

INNHold

1	INNLEDNING.....	3
2	GRUNNLAGET FOR ERKLÆRING OM PARTSHJELP	3
2.1	Rettslige utgangspunkter	3
2.2	Norsk Presseforbund.....	3
2.3	Om Norsk Redaktørforening.....	4
2.4	Norsk Journalistlag.....	5
2.5	Mediebedriftenes Landsforening.....	6
2.6	Norsk PEN	7
2.7	Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening (NFFO).....	8
2.8	Den norske Forleggerforening.....	8
3	PARTSHJELPERNES SYN PÅ SAKEN.....	9
4	AVSLUTNING	9

1 INNLEDNING

Det vises til stevning til Oslo tingrett inngitt i dag, den 6. mars 2024, på vegne av Stiftelsen Tinius og Tom Erik Thorsen mot staten v/Forsvarsdepartementet.

Det erklæres med dette partshjelp til støtte for saksøkerne på vegne av følgende parter («Parts»):

- Norsk Presseforbund
- Norsk Redaktørforening
- Norsk Journalistlag
- Mediebedriftenes Landsforening
- Den norske Forleggerforening
- Norsk PEN
- Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening (NFFO)

Søksmålet reiser spørsmål om den digitale masseovervåkningen krenker personvernet og ytringsfriheten, herunder pressens kildevern, etter Grunnloven, Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) og EØS-retten. En avklaring av disse spørsmålene har stor betydning for hele mediebransjen og forlagsbransjen, og alle aktørene har interesse av sakens utfall og i å støtte saksøkernes krav.

2 GRUNNLAGET FOR ERKLÆRING OM PARTSHJELP

2.1 Rettslige utgangspunkter

Partshjelp erklæres etter tvisteloven («tvl.») § 15-7 (b). Etter denne bestemmelsen skal partshjelp tillates for

foreninger og stiftelser, samt offentlige organer med oppgave å fremme særskilte interesser, i sak som ligger innenfor deres formål og naturlige virkeområde etter § 1-4.

Dersom nevnte vilkår er oppfylt, «skal» partshjelp tillates. Hva som ligger innenfor en foreningens «formål og naturlig virkeområde» må baseres på foreningens vedtekter og dens faktiske opptreden, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004–2005) s. 367.

Det nevnes på generelt grunnlag at de spørsmålene saken reiser er i kjernen av Partshjelpenes «formål og naturlig virkeområde», slik tvl. § 15-7 (1) bokstav b forutsetter for adgangen til å opptre som partshjelp. Partshjelp bør dermed tillates, jf. tvl. § 15-7 (b), jf. § 1-4.

Partshjelperne vil i det følgende presenteres hver for seg, med en tilhørende redegjørelse for hvorfor problemstillingene i foreliggende sak er innenfor deres formål og naturlige virkeområde.

2.2 Norsk Presseforbund

Norsk Presseforbund er en paraplyorganisasjon for norske presseorganisasjoner og medier og har som formål å blant annet forsvare ytringsfriheten og pressefriheten. Dette fremgår av forbundets vedtekter, hvor det i § 1 om foreningens formål heter:

«Gjennom arbeidet med presseetikk og for et åpent samfunn, skal Norsk Presseforbund ivareta og forsvare ytringsfriheten og pressefriheten, for å styrke den frie presse som en av de viktigste institusjonene i et demokratisk samfunn.»

Bilag 1: Vedtektene til Norsk Presseforbund

Norsk Presseforbunds arbeid med å styrke den frie pressen som «*en av de viktigste institusjonene i et demokratisk samfunn*» har flere paralleller med de spørsmålene som saken reiser. Retten til ytringsfrihet, og herunder kildevernet er en del av den frie pressens fundament og dermed en sentral for forbundets medlemmer i deres arbeid.¹

Forbundet har gjennom sitt arbeid i å forsvare ytringsfriheten og pressefriheten også tidligere opptrådt som partshjelper. Det vises til Rt-2015-1467 som – i likhet med foreliggende sak - reiste viktige spørsmål om pressens informasjonsfrihet etter blant annet EMK art. 10. Der opptrådte Norsk Presseforbund som partshjelp til støtte for NRK, som fikk medhold i Høyesterett i at nektelse av innsyn et dokument i en henlagt straffesak var en krenkelse av EMK art. 10. Arbeid med ytrings- og informasjonsfrihet gjennom rettslig prøving er med andre ord en aktiv del av foreningens arbeid.

Forbundet har også inngitt [høringsuttalelse](#) til forslag til endringene i etterretningstjenesteloven. Her gir foreningen uttrykk for hvorfor de mener forslaget er:

«[p]roblematisk opp mot kildevern og EMK artikkel 10, og at det inneholder flere elementer som ikke oppfyller de kravene til beskyttelse av kilder som følger av EMK artikkel 10 og EMD-praksis. Dette gjelder krav om uavhengig kontroll og andre grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper.»

Erklæring om partshjelp i foreliggende sak er således helt i tråd med det arbeidet forbundet har gjort, og fortsetter å gjøre, i tråd med sitt vedtektsfestede formål.

Partshjelp bør derfor tillates.

2.3 Om Norsk Redaktørforening

Norsk Redaktørforeningen er en medlemsorganisasjon for redaktører, og har i dag omkring 780 medlemmer i alle former for nyhets- og aktualitetsmedier i Norge. En sentral del av foreningens virke er å sikre full informasjons- og ytringsfrihet for alle. Denne målsetningen er også vedtektsfestet i foreningens vedtekter § 2. Av denne fremgår det at:

¹ Kildevernet er dessuten lovfestet i Straffeprosessloven § 125 og tvisteloven § 22-11. Dette illustrerer viktigheten av vernet.

«Norsk Redaktørforening har som sitt overordnede mål å sikre full informasjons- og ytringsfrihet for alle, og gode rammevilkår for frie medier.

Redaktørstyrte nyhets- og aktualitetsmedier er en viktig samfunnsarena for fri informasjon, sannhetssøkende journalistikk, samfunnskritikk og debatt, i tråd med medienes etiske rammeverk.

Redaktøren har ansvaret for mediets innhold, og garanterer for den redaksjonelle frihet og uavhengighet. Denne garantien gjelder overfor mediets eiere, annonsører og andre som kan ha makt til å påvirke frie redaksjonelle vurderinger.»

Bilag 2: Vedtektene til Norsk Redaktørforening

Som en del av sitt arbeid i å sikre full informasjons- og ytringsfrihet for alle har foreningen blant annet en rekke ganger – i saker med prinsipiell betydning – erklært partshjelp. Fra nyere tid kan det vises til HR-2022-1113-A hvor partshjelp ble erklært og akseptert av domstolene.

I HR-2010-1715-I behandlet Høyesteretts ankeutvalg hvorvidt Norsk Redaktørforening kunne opptre i en sak som reise spørsmål om redaktørers og journalisters kildevern. Ankeutvalget viste til at retten til kildevern er beskyttet av EMK artikkel 10 og utgjør «*one of the basic conditions for press freedom*»². Under henvisning til foreningens vedtekter § 2 og dens «*overordnede formål å verne om ytringsfriheten og trykkefriheten som rettsstatens og demokratiets grunnpilare*», falt spørsmålet om kildevern i forbindelse med utlevering av bevis «*klart [...] innenfor Redaktørforeningens formål og virkefelt*» og partshjelp måtte tillates. Norsk Redaktørforening opptrådte som partshjelper også i HR-2015-2308-A, som gjaldt spørsmål om pressens kildevern overfor krav utlevering av upubliserte opptak til PST, som bevis i etterforskning av en terrrorsak.

Det må på bakgrunn av foreningens vedtekter og faktiske opptreden konstateres at foreliggende sak er i kjernen av foreningens formål og virke.

Partshjelp må derfor tillates.

2.4 Norsk Journalistlag

Norsk Journalistlag er et fagforbund som organiserer journalister. Et av forbundets viktigste oppgaver er arbeid knyttet til vern av ytringsfriheten, dette er også vedtektsfestet i foreningens vedtekter § 1 nr. 6 hvor det heter at Norsk Journalistlag skal «*verne ytringsfriheten*».

Bilag 3: Vedtektene til Norsk Journalistlag

² HR-2010-1716-U avsnitt 9 med videre henvisninger.

Flere steder i forbundets program fremgår det dessuten at forbundet jobbet for et samfunn med full ytrings- og pressefrihet og at det arbeides for den enkeltes «reelle ytringsmuligheter», jf. programmets punkt 3.

Bilag 4: Norsk Journalistlags program

Som et ledd i arbeidet i å nå en målsetning om et samfunn med ytrings- og pressefrihet har organisasjonen i rollen som partshjelper tidligere brakt spørsmål av betydning for sine medlemmer inn for domstolene for rettslig prøving. Som eksempel fra nyere tid vises til HR-2021-526-A hvor forbundet opptrådte som partshjelp i en sak om VGs rettigheter til innsyn etter EMK art. 10.

Som vist til i stevningen har foreningen også inngitt en høringsuttalelse i forbindelse med forslag til endringene i etterretningstjenesteloven. Her presenterer foreningen sin bekymring knyttet til blant annet trusselen som lovforslaget utgjorde mot ytringsfriheten og kildevernet.

Det er med andre ord også en del av organisasjonens faktiske opptreden å aktivt arbeide med spørsmål knyttet til ytringsfrihet, i tråd med egne vedtekter.

Partshjelp må derfor tillates.

2.5 Mediebedriftenes Landsforening

Medienes Landsforening er mediebedriftenes bransje- og utgiverorganisasjon. Foreningen arbeider for å styrke og verne om ytringsfriheten pressefriheten og informasjonsfriheten som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. Dette fremkommer også i foreningens vedtekter. Her heter det i § 1 punkt 1 at:

«Mediebedriftenes Landsforening (MBL) skal styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten, som grunnleggende verdier i et demokratisk og åpent samfunn. MBL skal styrke og verne de publisistiske verdier som representeres av redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.»

Som del av foreningens arbeid for å styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten er det tar forbundet en aktiv del av den pågående mediepolitikken, blant annet gjennom høringsuttalelser om saker innenfor forbundets virkeområde.³ Foreningens engasjement i mediepolitiske spørsmål av betydning for forbundet og dets medlemmer, illustrerer hvordan foreningen gjennom sin opptreden aktivt arbeider med problemstillinger nært knyttet opp til foreliggende sak.

Partshjelp må derfor tillates.

³ Se blant annet [Mediebedriftenes Landsforbunds hørings svar](#) til Ytringsfrihetskommisjonens utredning: [En åpen og opplyst offentlig samtale](#).

2.6 Norsk PEN

Norsk PEN er en ideell og uavhengig medlemsorganisasjon med omtrent 1000 medlemmer som jobber for ytringsfrihet. Norsk PENs medlemmer er mennesker som er en del av virksomheter som har gjort en innsats for den frie tanke og det frie ord. Eksempler på dette er Forfattere, journalister, forleggere, redaktører, kunstnere, jf. vedtektenes § 3.1.

En viktig del av Norsk PEN sitt arbeid er å følge ytringsfrihetssituasjonen i Norge. Slik angitt i organisasjonens vedtekter er Norsk PEN tilsluttet PEN International, og Norsk PENs formål er angitt i PEN Internationals charter, jf. vedtektenes § 1. Av PEN International sitt charter femte avsnitt fremgår det at:

“PEN stands for the principle of unhampered transmission of thought within each nation and between all nations, and members pledge themselves to oppose any form of suppression of freedom of expression in the country and community to which they belong, as well as throughout the world wherever this is possible.”

Med andre ord forplikter organisasjonen både seg selv og sine medlemmer til å aktivt være forsvarere av ytringsfriheten mot enhver situasjon som vil kunne undertrykke ytringsfriheten og være en trussel mot det frie ord og den frie pressen.

Bilag 5: Vedtektene til Norsk PEN

Bilag 6: PEN Internationals Charter

Norsk PEN sitt kontinuerlig arbeid med fremme et samfunn med fri ytringsfrihet illustreres godt med å vise til hvordan organisasjonen arbeider, med og uten rettslige prøving, av prinsipielle spørsmål av betydning for organisasjonen og dens medlemmer. Av rettslig prøving vises det til HR-2016-2410-U, her opptrådte Norsk PEN som partshjelp i et spørsmål som omhandlet utlevering av en amerikansk borger – varsleren Edward Snowden – som hadde gått til sak mot den norske stat v/Justis- og beredskapsdepartementet for å få fastsettelsesdom for at han ikke kunne utleveres fra Norge til USA da han kommer til Norge for å motta den såkalte Ossietzky-prisen.⁴ Tildeling av prisen var begrunnet i at han som tidligere ansatt i USAs National Security Agency (NSA), via pressen varslet om inntil da hemmelige systemer for omfattende, verdensomspennende masseovervåkning av borgeres elektroniske kommunikasjon.

Av utenomrettslig arbeid har organisasjonen jevnlig ulike arrangementer for å kaste lys over problemstillinger knyttet til ytrings- og pressefriheten, både i og utenfor norske landegrenser. Norsk PEN sin faktiske opptreden i forbindelse med arbeid med spørsmål tilsvarende de i foreliggende sak illustrerer godt at søksmålet ligger innenfor organisasjonens «formål og naturlig virkeområde», jf. 15-7 (1) bokstav b.

⁴ Ossietzkyprisen er organisasjonen Norsk PENs pris for fremragende innsats for ytringsfriheten.

Partshjelp må derfor tillates.

2.7 Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening (NFFO)

NFFO er en medlemsorganisasjon for blant annet forfattere av fag- og sakprosa, herunder forfattere som i bokform utøver tilsvarende offentlig vaktbikkje-funksjon som journalister. NFFO har rundt 4800 medlemmer. Organisasjonen arbeider med å blant annet fremme og trygge ytringsfriheten. NFFOs arbeid for et samfunn med fri ytringsfrihet kommer også tydelig frem i foreningens vedtekter hvor det heter i § 1-2 at:

«Foreningen skal fremme og samordne medlemmenes faglige og økonomiske interesser og arbeide for god faglitteratur og trygging av ytringsfriheten [...]»

Bilag 7: Vedtektene til Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening

Som ledd i dette arbeidet har foreningen engasjert seg i prinsipielle spørsmål av betydning for foreningen på ulike måter. Det vises eksempelvis til foreningens aktive deltagelse i å inngi høringsvar under lovgivningsprosessen om E-tjenesteloven.⁵ Av senere tid vises det til foreningens høringsvar til arbeidet med handlingsplan for norsk fagspråk i academia hvor foreningens beskrives det de anser som vesentlig utfordringer med manglende bevissthet rundt manglende akademisk ytringsfrihet de vitenskapelig ansatte. NFFOs medlemmer – særlig for så vidt angår akademikere som forfatter og utgir faglitteratur – berøres blant annet av eksportkontrolllovgivningen, som også hører under E-tjenestens oppgaver å bedrive etterretning rundt, jf. E-tjenesteloven § 3-1. At dette også kan ramme akademisk arbeid, er saken omhandlet i LB-2023-40228 et eksempel på.

At foreningen i denne sammenheng engasjerer seg i en sak som reiser sentrale spørsmål om inngrep i ytringsfriheten er derfor i tråd med de målsetningene som er vedtektsfestet, og i det arbeidet som allerede er lagt ned i forbindelse med det. Det fremstår dermed klart at de spørsmålene saken reiser er i tråd med foreningens «formål og naturlig virkeområdet», jf. tvl. § 15-7 (1) bokstav b.

Partshjelp må derfor tillates.

Bilag 8: Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening sin strategi for 2022-2025

2.8 Den norske Forleggerforening

Den norske Forleggerforening er en interesseorganisasjon for forlagsvirksomhet i Norge. I foreningens vedtekter heter det at foreningens formål skal være å «*forsvare og styrke ytringsfriheten både nasjonalt og internasjonalt*» og «*ivareta medlemsforlagenes faglige, politiske og juridiske interesser*».

⁵ [Høringsuttalelser - Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening \(nffo.no\)](#)

Bilag 9: Vedtektene til Den norske Forleggerforening

Foreningen tydeliggjør dessuten at en viktig del av forlagenes samfunnsoppdrag er å være garantist for ytrings- og trykkefriheten.⁶ Forleggerforeningen kan for bokbransjen sammenlignes med hva Mediebedriftenes Landsforbund representerer for mediebransjen. Forlagenes virke forutsetter ytringsfrihet; en svekkelse av kildevernet vil også ha betydning for forlagenes utgivelsesportefølje. Foreningen har etablert *ytringsfrihetsutvalget* som ansvarlig for deler av foreningens arbeid knyttet til å belyse ytrings- og trykkefrihetens kår. Foreningen har også et sterkt internasjonalt engasjement for ytringsfriheten gjennom å inneha ledervervet i Den internasjonale Forleggerforeningens ytringsfrihetskomité, som arbeider politisk og operativt for å styrke ytrings- og trykkefriheten i verden. Forleggerforeningen var en av initiativtakerne til den internasjonale ytringsfrihetskonferansen World Expression Forum (WEXFO), hvor foreningen også er aksjeeier og bidragsyter. Forleggerforeningen er sammen med stiftelsen Fritt Ord og Aschehoug engasjert for ytrings- og trykkefriheten i oppfølgingen av drapsforsøket mot forlegger William Nygaard.

Foreliggende sak er innenfor foreningens formål og naturlige virkeområde.

Partshjelp må derfor tillates.

3 PARTSHJELPERNES SYN PÅ SAKEN

Partshjelperne viser til stevningen, idet de støtter både påstandsgrunnlaget og kravene i sin helhet.

4 AVSLUTNING

Partshjelperne tiltrer den påstand som er lagt ned i ankeerklæringen fra den ankende part.

Partshjelperne ser foreløpig ikke grunn til å nedlegge påstand med krav om dekning av sine egne sakskostnader, men tar forbehold om å gjøre det på et senere tidspunkt, for eksempel dersom det mot formodning skulle bli særskilt prosess om deres roller som partshjelpere.

* * *

Dette dokument lastes opp i Aktørportalen.

Advokatfirmaet Glittertind AS

Jon Wessel-Aas
advokat (H)

Emanuel Feinberg
advokat (H)

⁶ Mer om den Den Norske Forleggerforeningens arbeid i forbindelse med [ytrings- og trykkefrihetsspørsmål kan leses på foreningens nettsider.](#)

BILAGSLISTE

Bilag 1:	Vedtektene til Norsk Presseforbund.....	4
Bilag 2:	Vedtektene til Norsk Redaktørforening.....	5
Bilag 3:	Vedtektene til Norsk Journalistlag.....	5
Bilag 4:	Norsk Journalistlags program.....	6
Bilag 5:	Vedtektene til Norsk PEN.....	7
Bilag 6:	PEN Internationals Charter	7
Bilag 7:	Vedtektene til Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening	8
Bilag 8:	Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening sin strategi for 2022-2025	8
Bilag 9:	Vedtektene til Den norske Forleggerforening	9